

2019 års Nobelpriser

I början av oktober tillkännagavs vilka som tilldelats Nobelpriserna i fysik, kemi, fysiologi eller medicin, litteratur, ekonomi och fred.

Fysikpriset delas mellan James Peebles vid Princeton University i USA och Michel Mayor, Université de Genève i Schweiz. Akademin vill belöna ”ny förståelse av universums uppbyggnad och historia” som vi fått genom James Peebles beräkningar från universums tidigaste barndom. Michel Mayor belönas för att han var först med att upptäcka en planet i bana kring en stjärna utanför vårt solsystem, vilket revolutionerat astronomin.

Kemipriset tilldelas John B. Goodenough, University of Texas, och M. Stanley Whittingham, Binghamton University, båda i USA, samt Akira Yoshino, Asahi Kasei Corporation, Japan. Deras sammantagna arbete har lett fram till litiumbatteriet, som är lätt, laddningsbart och

kraftfullt, och används i bland annat mobiltelefoner. Batterierna kan också underlätta en övergång till ett fossilfritt samhälle.

Priset i fysiologi eller medicin tilldelas William G. Kaelin Jr. (Harvard Medical School, USA), Sir Peter J. Ratcliffe (Oxford University, Storbritannien) och Gregg L. Semenza (Johns Hopkins University, USA) för deras upptäckter av hur celler känner av och anpassar sig efter syretillgång. Det har gett oss förståelse för relationen mellan syrenivå och cellers ämnesomsättning, vilket kan ge nya sätt att bekämpa sjukdomar.

Litteraturpriset har i år delats ut till två författare: polska Olga Tokarczuk får det pris som inte delades ut 2018 för "en berättarkonst som med encyklopedisk lust gestaltar gränsöverskridandet som livsform" enligt Svenska Akademin. 2019 års pris har tilldelats österrikaren Peter

Peter Handke, vinnare av litteraturpriset.

Handke. Akademin motiverar det med att han ”med stor språkkonst har utforskat periferin och människans konkreta erfarenhet”.

Ekonomipriset har tilldelats tre forskare: Abhijit Banerjee och Esther Duflo, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, USA, samt Michael Kremer, Harvard University, Cambridge, USA. De har visat att det blir lättare att bekämpa global fattigdom om man formulerar om stora problem till mindre, avgränsade, frågor som kan ligga till grund för effektivare åtgärder.

President Abiy Ahmed, vinnare av fredspriset.

Fredspriset har tilldelats Etiopiens premiärminister Abiy Ahmed. Han får priset för sina insatser att nå fred och internationellt samarbete, särskilt för sitt arbete med att lösa gränskonflikten med grannlandet Eritrea. 🇪🇹